

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI (ZMO) BAŞKANI KAPIKIRAN:

TARIMDA ÜRETİCİ GÜÇLENDİRİLMELİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Murat Kapıkıran, gazetemize özel yaptığı değerlendirmede iklim değişikliğinin tarıma etkilerinden verimli arazilerin yapılaşmaya açılmasına, gıda fiyatlarından ziraat mühendislerinin istihdamına kadar birçok başlığı ele aldı.

TARIMSAL üretimin bilimsel planlamayla yürütülmesi gerektiğini vurgulayan Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kapıkıran, “Üreticiyi desteklemek ve tarımsal üretimi planlamak zorundayız” dedi. İklim değişikliği, tarım arazilerinin kaybı ve artan üretim maliyetleri, Türkiye’de tarımın geleceğini tehdit ediyor. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Murat Kapıkıran, gazetemize özel açıklamalarında üreticinin desteklenmesi, tarımsal üretimin planlanması ve verimli toprakların korunması çağrısı yaptı.

“YAĞIŞ REJİMLERİ BOZULUYOR” İklim değişikliğinin tarıma etkilerini su kaynakları üzerinden değerlendiren Hasan Murat Kapıkıran, Türkiye’nin yıllık su potansiyelinin yaklaşık 114-115 milyar metreküp olduğunu belirtti. Suyu; akarsu, göl ve yeraltı kaynaklarından oluşan mavi su, yağışlarla gelen yeşil su ve sanayi, evsel atıklar ile tarım kimyasallarının kirlettiği gri su olarak üç grupta ele aldı. Tarımda su kaynaklarının temiz ve kayıpsız kullanılmasının, yağışların da doğal düzeninde gerçekleşmesinin önemine dikkat çeken Kapıkıran, iklim değişikliğiyle yağış rejimlerinin bozulduğunu söyledi. Yıllık yağışın kısa sürede düşmesinin toprağı beslemek yerine erozyon, toprak kayması, sel ve su baskınlarına yol açabildiğini; bu suyu biriktirmenin de güçleştiğini kaydetti.

Kapıkıran, “Sanayi atıklarının yeterince arıtılmadan doğaya bırakılması gri su miktarını artırıyor. Yüzey suları kirlendikçe tarımda yeraltı sularına daha fazla başvuruluyor. Kıyı bölgelerinde deniz seviyesinin yükselmesiyle tuzlanma riski büyüyor; iç kesimlerde ise aşırı su çekimi yeraltı su seviyelerini düşürüyor. Konya’da görülen obruklar da yeraltı suları üzerindeki baskının sonuçlarından biri. Su kaynaklarının korunmasını iklim politikalarından ayrı düşünemeyiz. Fosil yakıt tüketimi ve sera gazı emisyonları azaltılmadan suyu, havayı ve toprağı temiz tutmak mümkün değil. Fabrikaların su kullanımını azaltacak, atıkların arıtacak ve havaya salınan kirlenimleri önleyecek yatırımlar yapması gerekiyor. Çevre denetimleri bağımsız ve tarafsız kurumlara yürütülmeli; karar alma süreçlerinde kamu yararı gözetilmeli. Çevre önlemlerinden kaçınmanın maliyetini halk ve doğa ödüyor” dedi.

“KARBON TİCARETİ EMİSYON AZALTIMININ YERİNİ TUTAMAZ”

İklim politikaları ve karbon ticaretine ilişkin kaygılarını da dile getiren Kapıkıran, şirketlerin başka bölgelerdeki ormanların karbon tutma kapasitesini kendi emisyonlarını dengelemek için kullanabilmesini eleştirdi. Zaten var olan bir ormanın satın alınmasının yeni bir karbon tutma kapasitesi yaratmadığını vurgulayan Kapıkıran,

“Orman zaten vardı; onu satın almak, karbon salımını azaltmak anlamına gelmiyor. İklim politikaları, salım hakkını ticarete açmak yerine emisyonları kaynağında düşürmeye odaklanmalı” dedi.

İklim düzenlemelerinin üreticiler üzerinde yeni maliyetler yaratması ve çevreyi koruma hedefinin ticari mekanizmalara indirgenmemesi gerektiğini belirten Kapıkıran, tarımın geleceği için verimli toprakların ve su kaynaklarının korunması, üreticilerin örgütlenmesi ve üretimin bilimsel biçimde planlanmasının önemine dikkat çekti. Ziraat mühendislerinin de bu süreçte daha etkin görev alması gerektiğini söyleyen Kapıkıran, “Üreticiyi desteklemek, örgütlemek ve tarımsal üretimi planlamak zorundayız. Çiftçinin üretimde kalması ve toplumun gıdaya erişebilmesi buna bağlı” dedi.

VERİMLİ TARIM ARAZİLERİ**YAPILAŞMA BASKISI ALTINDA**

Gaziantep, Adana, Mersin ve Ankara başta olmak üzere birçok kentte verimli tarım alanlarının yapılaşmaya açılmasından kaygı duyduğunu belirten Kapıkıran, toprağın oluşmasının uzun zaman aldığını ve kaybedilen tarım arazilerinin kolayca yerine konulamayacağını söyledi. Kapıkıran, tarım alanlarının kaybının yalnızca bugünkü üretimi değil, gelecek kuşakların gıdaya erişimini de etkilediğini belirtti. Ankara’da eskiden tarımsal üretim yapılan Ovacık çevresinin yapılaşmayla değiştiğini örnek göstererek, verimli toprakların korunması gerektiğini ifade etti.

Üreticinin de çoğu zaman emeğinin karşılığını alamadığını söyleyen Kapıkıran, ürünün tarladaki fiyatı düşük kahrken tüketiciye çok daha yüksek fiyatla ulaşılabildiğini kaydetti. Hasat ve işçilik maliyetinin ürünün değerini aştığı dönemlerde ürünün dalında ya da tarlada bırakılabildiğini belirtti. Çiftçinin emeği, gübresi, ilacı, budaması ve bir yıllık üretim giderleri karşılanmadığında üretimde kalmasının zorlaştığını vurguladı. Bu nedenle tarım arazilerinin korunmasının, çiftçiyi destekleyen bir tarım politikasıyla birlikte ele alınması gerektiğini söyledi.

TARIM STRATEJİK BİR SEKTÖR

Kapıkıran, Türkiye’de tarımın zayıflamasını daha geniş bir politika değişiminin parçası olarak değerlendirdi. 1970’lerin sonlarından itibaren tarım ve gıda üretiminin ticarileştirilmesine yönelik politikaların güçlendiğini, gübre, tohum, mazot ve bitki koruma ürünleri gibi temel girdilerde büyük şirketlerin etkisinin arttığını savundu.

Türkiye’de bu sürecin önemli dön-

meçlerinden biri olarak 24 Ocak 1980 kararlarını gösteren Kapıkıran, uluslararası ticarete açılmanın bazı ürünlerde yerli üretimi geriletmediğini söyledi. Bir ürünün dünya piyasasında daha ucuzla üretililebilmesinin, o ürünün yerli üretiminden vazgeçmek için tek başına yeterli gerekçe olmadığını belirtti. Savaş, ambargo ya da tedarik krizi gibi durumlarda stratejik ürünleri üretecek çiftçinin ve üretim kapasitesinin ülkede bulunması gerektiğini vurguladı.

Hayvancılığın da mera kaybı ve yem maliyetlerinden etkilendiğini ifade eden Kapıkıran, meraların zayıflaması ve tarım dışına çıkarılmasının üreticiyi dışardan yem almaya yönelttiğini söyledi. Yem maliyetleri yükseldikçe et ve süt üretiminin maliyetinin arttığını, ithalatın önünün açılmasının da yerli üretici üzerindeki baskıyı büyütebildiğini kaydetti.

Tarımın sanayiden farklı olarak iklim, kuraklık ve aşırı yağış gibi üreticinin kontrol edemediği etkenlere bağlı olduğunu hatırlatan Kapıkıran, bu nedenle tarımın devlet desteği ve planlama olmadan sürdürülemediğini dile getirdi. Ülkenin ihtiyaç duyduğu ürünlerin belirlenmesi, üretim miktarlarının planlanması ve çiftçinin desteklenmesi gerektiğini söyledi.

Kapıkıran, Tarım Kanunu’nun 21. maddesinde tarımsal destekler için gayrisafi milli hasılabın yüzde 1’inden az olmama ilkesinin yer aldığını, ancak bu seviyeye ulaşılmadığını savundu. Desteklerin yetersiz kalmasının çiftçiyi krediye yönelttiğini

belirtirken, borç yükü altındaki üreticinin üretim kararlarını sağlıklı biçimde almasının zorlaştığını ifade etti.

“ÜRETİCİYİ SUÇLAMAK SORUNU ÇÖZMEZ”

Üretim artmasına rağmen gıda fiyatlarının yükselmesini değerlendiren Kapıkıran, sorunun yalnızca üreticide aranamayacağını söyledi. Üreticinin örgütsüz bırakıldığında tüccar ve piyasa karşısında güçsüz kaldığını belirten Kapıkıran, üretici örgütlerinin hem çiftçinin gelirini hem de tüketicinin uygun fiyatlı gıdaya erişimini gözetebileceğini ifade etti.

Aydın’da 1915’te kurulan incir üreticileri kooperatifini, üreticilerin düşük fiyat baskısına karşı bir araya gelmesinin tarihsel örneği olarak gösterdi. Finansmana erişemeyen çiftçinin tüccara bağımlı hâle gelebildiğini kaydeden Kapıkıran, bazı durumlarda tüccarın üretim girdilerini karşılayıp hasat zamanı ürünü düşük fiyattan almasının çiftçiyi kendi tarlasında işçi konumuna düşürdüğünü söyledi.

Sözleşmeli üretimin alım garantisi sağlayabileceğini, ancak sözleşmelerin üreticiyi de koruması gerektiğini vurgulayan Kapıkıran, piyasa fiyatı düştüğünde sözleşmenin tek taraflı feshedilmesinin çiftçiyi korumadığını belirtti. Devletin yalnızca hasat sonrası piyasaya müdahale etmekle yetinmemesi, üretimden önce ürün ve miktar planlaması yapması gerektiğini söyledi. Planlama yapılırken havzanın su kaynakları, iklim koşulları ve ekim dönemindeki meteorolojik şartların dikkate alınması gerektiğini kaydetti.

Tüketicinin ödediği fiyatla üreticinin eline geçen tutar arasındaki farkta uzun tedarik zincirinin de etkili olduğunu söyleyen Kapıkıran; depolama, nakliye, enerji, işleme ve satış aşamalarında yeni maliyetlerin eklendiğini anlattı. Üretimin tüketim merkezlerine yakın bölgelerde planlanmasıyla lojistik giderlerinin azaltılabileceğini, kooperatiflerin depo, kamyon ve paketlenme tesisi yatırımları yaparak zinciri kısaltabileceğini ifade etti.

Kapıkıran, buğdayda açıklanan taban fiyatların altında alım yapıldığı örneklerini de üreticinin pazarlık gücünün zayıflığına işaret ederek değerlendirdi. Ürün miktarı arttığında ve çiftçinin borç baskısı yükseldiğinde alıcıların bekleyebildiğini; çiftçinin borcunu ödemek için ürününü daha düşük fiyattan satmak zorunda kalabildiğini söyledi. Piyasa manipülasyonlarının denetlenmesi gerektiğini, ancak bunun üretim planlaması ve üretici örgütlenmesiyle birlikte yürütülmesinin önem taşıdığını vurguladı.

KÖYLERDE YAŞAM KOŞULLARI VE ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN İSTİHDAMI

“1000 Köye 1000 Ziraat Mühendisi” kampanyasının beklenen ölçüde başarılı olmadığını belirten Kapıkıran, köylere yalnızca mühendis göndermenin yeterli olmayacağını söyledi. Köylerde gençlerin ve ziraat mühendislerinin çalışabilmesi için düzenli gelir, yaşam alanı ve mesleki imkânlar sağlanması gerektiğini vurguladı. Köylerde nüfusun yaşlandığını, gençlerin üretimden uzaklaştığını belirterek, bu koşullar değişmezse tarım arazilerinin el değiştirmesi ve üretimin şirketlerde yoğunlaşması riskine dikkat çekti.

Kapıkıran, ziraat fakültelerinden mezun olanların önemli bir bölümünün kendi alanında istihdam edilemediğini de ifade etti. Tarım danışmanlığı ve bağımsız denetimin yaygınlaştırılmasının hem üreticiye bilimsel destek sağlayabileceğini hem de ziraat mühendislerine yeni çalışma alanları açabileceğini söyledi.

Çiftçilerin danışmanlarla sözleşmeli çalışabileceği bir sistem kurulmasını öneren Kapıkıran, danışmanlık ücretini karşılamayan küçük üreticilerin kamu tarafından desteklenebileceğini belirtti. İşletmenin kendi çalışanı olan mühendisin ticari baskıları nedeniyle bağımsız denetim yapmakta zorlanabileceğini ifade ederek, tarımsal üretimde bağımsız uzman denetimine ihtiyaç olduğunu kaydetti. Yanlış ya da gereğinden fazla ilaç kullanımının ürün kalıntısı, çevre ve insan sağlığı açısından risk yaratabileceğini; bilimsel danışmanlığın bu riskleri azaltabileceğini söyledi.

Üreticilerin kooperatifler aracılığıyla tarım makinelerini ortak kullanmasının maliyetleri düşüreceğini belirten Kapıkıran, her çiftçinin ayrı ayrı pahalı ekipman alması yerine ortak makine parkları kurulmasını önerdi. Bölgesel üretim planlamasının, ortak makine kullanımının ve uzman danışmanlığının birlikte yürütülmesinin hem kaynakların verimli kullanılmasını hem de üreticilerin güçlenmesini sağlayacağını vurgulayan Kapıkıran, “Köyde üretimi ve yaşamı birlikte güçlendirmeden ne gençleri tarıma döndürebiliriz ne de ziraat mühendislerinin bilgisinden yararlanabiliriz” sözleriyle konuşmasını tamamladı.

“Şimdi halılarımız sergilerde tanıtılıyor. Uluslararası alanda da buna çok önem veriliyor. İnşallah halı dokumacılığını yeniden canlandırırız” ifadelerini kullandı.

15 Ekim’de başlayan Avrupa Miras Günleri 2026 Sergisi, 30 Kasım’a kadar Cumhuriyet Meydanı Sergi Alanı’nda ziyaretçilerini ağırlayacak.

DÖŞEMEALTI HALILARININ HİKAYESİ CUMHURİYET MEYDANI'NDA

ANTALYA (İHA) - Antalya Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Miras Günleri 2026 kapsamında, kentin önemli kültürel miraslarından Döşemealtı halılarını konu alan bir sergi açtı. Cumhuriyet Meydanı’nda ziyaretçilerle buluşan sergi, geleneksel halı dokumacılığının tarihini ve üretim sürecini gözler önüne seriyor.

Antalya Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Miras Günleri kapsamında Döşemealtı halılarının köklü geçmişini ve kültürel değerini gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla bir sergi düzenledi. Cumhuriyet Meydanı Sergi Alanı’nda açılan sergide, coğrafi işaretli Döşemealtı halılarının tarihî gelişimi, geleneksel motifleri ve üretim aşamaları ziyaretçilere anlatılıyor. Antalya’nın

önemli halı örneklerine ait fotoğrafların da yer aldığı sergi, 30 Kasım’a kadar Cumhuriyet Meydanı Sergi Alanı’nda ziyaretçilerini ağırlayacak.

800 YILLIK DOKUMACILIK GELENEĞİ

Yaklaşık 800 yıllık geçmişe sahip olduğu tahmin edilen Döşemealtı halıcılığı, Antalya’nın önemli kültürel değerleri arasında yer alıyor. Antalya Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi, tanıtım ve Daire Başkanlığı Turizm Şube Müdürlüğü tarafından yürütülen envanter ve araştırma çalışmalarıyla hazırlanan sergide, yünün kırılması, renklendirilmesine, eğrilmesinden halya dönüşmesine kadar uzanan üretim süreci ele alınıyor. Sergiyle birlikte, unutulmaya yüz tutan bu kültürel mirasın yaşatılması hedefleniyor.

“KÜLTÜRÜMÜZÜN UNUTULMASINI İSTEMİYORUZ”

Antalya Büyükşehir Belediyesi Turizm Şube Müdürü Selma Gençel, Avrupa Miras Günleri kapsamında Döşemealtı halılarının tarihini ve kültürel önemini tanıtmayı amaçladıklarını belirtti. Serginin hazırlık sürecinde kapsamlı bir envanter çalışması yürüttüklerini ve Döşemealtı bölgesinde özel araştırmalar yaptıklarını aktardı. Kültürel mirasın korunmasının ve gelecek nesillere aktarılmasının önemine değinen Gençel, “Biz bu kültürün unutulmasını istemiyoruz. Geçmişten gelen kültürümüzü Antalyalılarla ve tüm dünyayla paylaşmak için buradayız. Sergimize tüm Antalyalılar davet ediyoruz” dedi.

Döşemealtı halı dokumacılığının son temsilcilerinden Ayşe Taç ise çocuk yaşta başladığı mesleğini 52 yıldır sürdürüyor. Halı dokumayı 8 yaşında annesinden öğrendiğini anlatan Taç, “Öksüz büyüdüğüm için halı dokumak zorundaydım. Ama bu işi yapmayı her zaman çok sevdim. Oyun bile oynamazdım, sürekli halının başında olmaktan keyif alırdım. 52 yıldır bu dokumacılığı yapıyorum. Halıcılığın bitmesini istemiyorum. Mesleğimiz yok olmadan olabildiğince çok kişiye öğretmek istiyorum” diye konuştu. Döşemealtı halıcılığının yeniden canlanmasını umut ettiğini belirten Taç, kültürel mirasa uluslararası alanda gösterilen ilgi ve desteğin kendileri için önemli olduğunu söyledi. Taç,